

11. Фатхутдинов Р. А. Управление конкурентоздатністю організації: підручник / Р. А. Фатхутдінов – К. : «Кондор», 2009. – 470 с.
12. Murgatroyd, S and Morgan C. Total Quality management and the School. – Buckingham : Open University Press, 1993.

Бобырь В.Г.

КАЧЕСТВО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК ГЛАВНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНОГО ИМИДЖА УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

В статье проведен анализ подходов к определению понятия имиджа, выяснено сущность понятий «положительный имидж», «имидж учебного заведения», «формирование имиджа учебного заведения», обоснована необходимость формирования положительного имиджа учебного заведения в современных условиях, определены структурные компоненты положительного имиджа учебного заведения, исследована взаимосвязь между положительным имиджем учебного заведения и качеством его деятельности, раскрыта сущность понятия «качество образовательной деятельности учебного заведения», определены факторы обеспечения качества и этапы повышения качества образовательной деятельности учебного заведения.

Ключевые слова: имидж, положительный имидж, формирование позитивного имиджа учебного заведения, качество, обеспечение качества.

Bobyry V.G.

EDUCATION ACTIVITIES' QUALITY AS A PART OF AN INSTITUTION'S POSITIVE IMAGE

In the given article approaches to defining the concept of image, core concepts like «positive image», «an institution's image», «create the image of an institution» the necessity of creating a positive image of the institution in the current conditions on the basis of marketing policy have been analyzed; there has been proved correlation of the link between the competitiveness of the institution for the education market and its positive image, prospects of the institution's development to regular managers education for its positive image formation determined the structural components of the last: image services, image consumers of educational services, internal image, image creating manager, staff, visual, social, business images and reveal their essence, investigated the relationship between the positive image of the institution and the quality of its activities, covers the major approaches to defining quality, the core of the concept of «quality of educational training institution» established relationship between the main constituents of quality educational activities: support, control and improvement, found that the main factors affecting the quality assurance of educational activities are customer orientation, internal integrity/consistency requirements, reducing uncertainty and imperative impressions. However, the steps to improve the quality of educational institution: construction of the scheme process control sheet, brainstorming, Pareto chart, cause and effect diagram (Ishikawa diagram) have been proposed.

Key words: an image, the positive image, to create a positive image of the institution, quality and quality assurance.

Рецензент: Жорова І.Я.

УДК 378.658:114

Кошіль В.І.*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ НЕДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

У статті досліджено теоретичні аспекти управління діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді. Проаналізовано еволюцію поглядів учених на сучасну теорію управління, представлено характеристику головних управлінських категорій та їх сутнісні зв'язки в управлінні соціальними системами. Розглянуто компоненти системи управління у сфері соціального захисту дітей та молоді, розкрито

* © Кошіль В.І.*

сутність та особливості соціального менеджменту з погляду соціальних проблем дітей та молоді. З'ясовано особливості соціального захисту дітей та молоді в діяльності недержавних установ, введено поняття «недержавна установа у сфері соціального захисту дітей та молоді».

Ключові слова: соціальне управління, соціальний менеджмент, соціальна політика, сфера соціального захисту дітей та молоді, недержавна установа у сфері соціального захисту дітей та молоді, управління діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді.

Входження вітчизняної системи освіти в європейський освітній простір вимагає вирішення низки проблем, серед яких важливе місце посідає демократизація управління системою освіти, державне регулювання соціальних процесів, удосконалення структури і змісту соціально-педагогічної освіти, розв'язання проблеми забезпечення соціального захисту вразливих категорій населення країни, включаючи дітей та молодь. Успішне вирішення вищезазначених проблем значною мірою залежить від розроблення державної політики в галузі освіти і в соціальній сфері та забезпечення належного управління ними як у глобальному, так і в національному аспектах. Водночас реформаційні процеси в суспільстві відкривають можливість створення недержавних громадських об'єднань, спрямування їх діяльності на подолання соціальних проблем українського суспільства, розроблення та впровадження нових соціальних програм, сприяння запровадженню новітніх форм і методів управління системою соціального захисту дітей та молоді.

У працях В. Бондаря, Г. Єльнікової, Л. Даниленко, Г. Дмитренка, В. Маслова, Ю. Конаржевського, Л. Калініної, В. Олійника, М. Поташника, П. Третякова, Т. Шамової розкрито концептуальні підходи до управління закладом освіти як відкритою складною динамічною соціально-педагогічною системою, якій притаманні певна структура (сукупність стійких зв'язків між об'єктами, що забезпечує збереження основних властивостей за умов зовнішніх і внутрішніх змін) і такі характеристики: *цілісність*, яку утворює інтегративне об'єднання множин елементів, взаємопов'язаних відносинами і закономірностями; *цілеспрямованість*, яка відображена в особливостях соціальних потреб суспільства й особистості, що задовольняються освітніми і соціальними установами; *полісистемність*, що спричинена поєднанням виховної системи, освітньої системи та соціальної системи; *складність*, що виявляється у великій кількості прямих і зворотних зв'язків у процесі реалізації освітньої та соціальної політики держави й організації соціальної роботи з вразливими категоріями дітей та молоді; *гуманістичність*, яка притаманна всім соціально-педагогічним об'єктам; *унікальність*, яка зумовлена специфічністю структури та особливостями управління закладами й установами будь-яких типів і форм власності, включаючи систему соціального захисту.

Теоретичні засади управління соціальними системами розроблені відомими вченими в цій галузі, до яких належать В. Афанасьєв, А. Берг, Д. Гвішіані, М. Мілос, А. Файоль, С. Оптер, Ч. Бернард, С. Черчман, Ч. Перроу. Вони визначили функції управління соціальними системами, розкрили їх специфіку та об'єктивний взаємозв'язок і взаємозумовленість.

Нові погляди на державно-громадське управління закладами та установами освіти запропонували у своїх дослідженнях Г. Єльнікова, П. Кухарчук, Л. Петренко, Н. Романова, О. Бандурко, В. Грабовський, Г. Дмитренко, Н. Лісова, А. Мазак, С. Королюк, М. Гриньова, Л. Гаєвська, Л. Нестеренко, Р. Пастушенко, П. Третяков. Окремі питання професійної підготовки керівних та педагогічних кадрів у системі післядипломної освіти висвітлили В. Дивак, М. Скрипник, Є. Чернишова, О. Мармаза, Т. Сорочан, Н. Клокар, С. Калашникова, В. Яковець, В. Гуменюк, Л. Забродська, А. Чміль, В. Мельник, Т. Гавлітіна, В. Саюк, В. Базелюк.

Вивчення питань соціальної політики здійснювали О. Панкевич, А. Сіленко, О. Скрипнюк, В. Співак, Р. Титмус, В. Якубенко, Б. Гаєвський, М. Туленков, Т. Ганслі,

І. Григор'єва, О. Воронін, Г. Щокін. Прикладні аспекти проблеми соціального захисту різних категорій населення висвітлено в працях Д. Власенко, Я. Джоджик, О. Іванової, В. Бідак, А. Крупник, О. Скоморохової, В. Собченка. Зміст понять «соціальний захист» та «соціальна робота» розкрито в роботах Н. Борецької, А. Халецької, І. Скоморохової, І. Тетерського.

Водночас, незважаючи на значну увагу науковців до висвітлення проблем соціального управління, соціальної політики й соціального захисту різних категорій населення, включаючи дітей та молодь, недостатньо дослідженим залишається питання управління діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді.

Мета статті – дослідити теоретичні аспекти управління діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді, розкрити сутність соціального управління та соціального менеджменту з урахуванням впливу державної соціальної політики, з'ясувати особливості соціального захисту дітей та молоді в діяльності недержавних установ, обґрунтувати та розкрити зміст поняття «недержавна установа у сфері соціального захисту дітей та молоді».

Розкриваючи теоретичні аспекти управління діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді, підкреслимо, що наукові погляди провідних учених і практиків щодо виділення найзагальніших категорій управління можна поділити на три великі групи. Перші дві великі групи вчених, переважно з країн Західної Європи і США, розглядають сукупність ключових категорій управління як вплив декількох функціональних діад з альтернативними поглядами на їх взаємозв'язки. Третя, менша група дослідників, переважно з України, Росії і Білорусі, систематизує їх як функціональні тріади (табл. 1) [9, с. 59].

Таблиця 1

Характеристика головних категорій управління

Головні категорії управління			Представники країн
Групи	Види	Зміст	
Перша	Діади	«управління – наука управління»; «управління – практика»; «управління – мистецтво»; «управління – організація»; «управління – технологія»; «управління – філософія»; «управління – культура»	США, Західної Європи, Східної Європи
Друга	Діади	«теорія – практика»; «процес – наука»; « наука – практика»; « наука – мистецтво»; «практика – мистецтво»	США, Західної Європи
Третя	Тріади	«теорія – практика – мистецтво»; «мистецтво – наука – практика»; «процес – наука – мистецтво»	України, Росії, Білорусі

Як видно з таблиці 1, такі розбіжності поглядів сучасних учених на систему головних управлінських категорій та їх сутнісні зв'язки зумовлено відмінностями в концептуально-порівняльних підходах до цієї проблеми.

Разом із тим, позитивно оцінюючи позиції вчених, переважаними в умовах інноваційних суспільних процесів є, на нашу думку, потрійні системи: «теорія – практика – мистецтво управління»; «мистецтво – наука – практика управління»; «процес – наука – мистецтво», які більш повно відображають теоретичні і практичні аспекти управління соціальними системами.

У зв'язку з цим управління слід розглядати як різновид специфічної діяльності конкретних суб'єктів соціальної системи, змістом якої є цілеспрямований вплив

на окремі об'єкти (процеси) через узгоджену функціональну взаємодію окремих організаційних структур з метою досягнення визначених результатів, які вдосконалюють або розвивають саму систему.

Ураховуючи вищезазначене, відзначимо, що система управління у сфері соціального захисту дітей і молоді складається з таких компонентів:

- механізм управління – сукупність цілей, принципів, методів, прийомів, форм і стимулів менеджменту, взаємозалежний вплив яких забезпечує найефективніший розвиток сфери соціального захисту дітей та молоді;
- об'єкт управління – комплекс діяльності людей, які працюють у сфері соціального захисту дітей і молоді, або як ланка соціальної системи (наприклад, державна, недержавна установа у сфері соціального захисту дітей та молоді), або як особлива функція, що вимагає розроблення спеціального механізму управління сферою соціального захисту дітей та молоді;
- функції управління – особливі види діяльності, що виражають напрямки або стадії здійснення цілеспрямованого впливу на управління закладами (установами) у сфері соціального захисту дітей та молоді і відносинами людей, що складаються у процесі функціонування цієї системи. Основними функціями управління є планування (прогнозування), організація, координація (регулювання), мотивування (активізація), навчання (інструктаж) і контроль за виконанням;
- організаційна структура – відображає склад і співвідпорядкованість різних елементів, ланок і рівнів управління сферою соціального захисту дітей та молоді, які функціонують для досягнення соціально значущої мети. При цьому функції і структура управління виступають як дві взаємозалежні й взаємозумовлені складові єдиного цілого – організації системи управління сферою соціального захисту дітей та молоді, що є відповідно змістом і формою процесу управління;
- процес управління – вплив органів управління соціальним захистом, працівників соціальних служб і установ на об'єкт управління за допомогою обраних методів для досягнення запланованих цілей соціального захисту дітей та молоді [11, с. 130].

Підкреслимо, що процес управління соціальним захистом дітей та молоді визначають об'єктивні соціальні закони: *взаємодії інтересів, єдності інтересів, незалежності інтересів, єдності системи, пропорційності, оптимального співвідношення, участі*. Водночас цей процес певною мірою залежить від суб'єктивних факторів у діяльності закладів і установ сфери соціального захисту дітей та молоді. Разом із тим у конкретному відтворенні організація процесу управління виявляється в поетапному розподілі видів діяльності, установленні послідовності й тривалості їхнього виконання, забезпеченні тих чи інших ланок і рівнів управління щодо структурного упорядкування системи соціального захисту дітей та молоді.

Отже, система управління соціальним захистом дітей та молоді – це форма реалізації взаємодії й розвитку відносин управління, позначених у законах, структурі, меті, принципах, функціях, методах і процесі управління.

В урахуванням логіки дослідження визначимо співвідношення понять «соціальний менеджмент» і «соціальне управління». Для дослідження проблеми управління соціальним захистом дітей та молоді важливою є, на нашу думку, реалізація загального підходу до розуміння сутності соціального менеджменту, який включає: увагу до людини, формування умов для розкриття її потенціалу; виявлення інтересів людини, потреб і сподівань; створення відповідних умов для того, щоб у людини була можливість протягом життя задовольняти свої потреби [2, с. 431].

Відтак змістом соціального менеджменту є виявлення сутності та особливостей діяльності суб'єкта управління щодо забезпечення цілеспрямованого впливу на об'єкт управління в процесі формування взаємовідносин, що виникають у певному соціальному середовищі (у нашому випадку – у сфері соціального захисту дітей та молоді).

За такого підходу унікальність соціального менеджменту з погляду соціальних проблем дітей та молоді можна визначити такими ознаками:

- неповторність будь-якої соціальної проблеми дитини або молодої людини;
- унікальність і неповторність життєвих ситуацій, які впливають на систему соціальних відносин;
- складний характер альтернатив, які пропонують у сфері захисту інтересів дітей та молоді, вирішуючи будь-яку їхню соціальну проблему;
- непередбаченість наслідків від рішень щодо конкретної соціальної проблеми, перед якою опинилася дитина або молода людина;
- наявність великої кількості чинників, які необхідно взяти до уваги;
- обов'язкова наявність кола уповноважених осіб, служб та організацій, які мають приймати рішення щодо соціальної проблеми, тощо [5, с. 30-31].

Отже, головною метою соціального менеджменту у сфері соціального захисту дітей та молоді є забезпечення сприятливих умов для успішної діяльності конкретної соціальної служби, організації, установи на рівні взаємодії суб'єктів та об'єктів соціальної роботи.

У зазначеному контексті особливу увагу слід звернути на особливості соціального управління у сфері соціального захисту дітей та молоді як цілісної системи, що характеризується:

1) цілями: соціальне управління має відповідати інтересам і потребам дітей та молоді на різних етапах їх життя та розвитку;

2) принципами: соціальне управління визначається певними закономірностями і правилами, що здійснюють вплив на всю систему соціального захисту дітей та молоді та її структури;

3) функціями: соціальне управління має визначати зміст і засоби організаційно-педагогічної діяльності недержавної установи за допомогою використання механізму соціальної взаємодії учасників управлінського процесу для досягнення поставленої мети;

4) методами: соціальне управління визначає способи досягнення мети управління діяльністю недержавної установи та забезпечує взаємодію об'єкта і суб'єкта управління;

5) структурою: організаційна структура управління недержавною установою має створюватися для певної мети і функцій;

6) процесом: соціальне управління забезпечує динамічність функціонування недержавної установи у сфері соціального захисту дітей та молоді, яка володіє певною автономією у зовнішньому середовищі;

7) механізмом розвитку системи: соціальне управління постає як багатостороння, складна і динамічна система щодо забезпечення ефективної організаційно-педагогічної діяльності недержавної установи у сфері соціального захисту дітей та молоді [4, с. 6].

Отже, проведений аналіз свідчить, що поняття «соціальне управління» є значно ширшим, ніж поняття «соціальний менеджмент». Тому соціальний менеджмент ми розглядаємо як один із видів соціального управління, де головним об'єктом діяльності недержавної установи постає дитина, підліток або молода людина як клієнт соціальної роботи.

На цій основі зазначимо, що в процесі управління діяльністю недержавної установи здійснюється взаємодія соціального працівника та клієнта, установи та соціального працівника, установи та клієнта; формуються взаємовідносини установи, соціального працівника та клієнта; розвивається співпраця установи з різними соціальними службами й організаціями в контексті потреб клієнта.

Такий підхід дозволяє науково та юридично обґрунтувати державне втручання в соціальні процеси, своєчасно об'єднати ресурси і застосувати дії органів державного управління, соціальних інституцій, установ, фахівців, волонтерів щодо надання підтримки й захисту незахищеним категоріям дітей та молоді на основі проведення активної соціальної політики.

Саме в цьому контексті, враховуючи погляди дослідників на сутність соціальної політики, пропонуємо поняття «соціальна політика» розглядати як колективну стратегію щодо вирішення соціальних проблем; систему державних, громадських, суспільних і особистих способів і форм діяльності, які забезпечують створення умов для всебічної самореалізації особистості; сукупність заходів держави, спрямованих на задоволення потреб та інтересів громадян, соціальних груп, територіальних громад; систему служб, спрямованих на соціальну сферу [5; 10; 11].

До основних напрямків соціальної політики у сфері соціального захисту дітей та молоді як найбільш вразливих категорій сучасного суспільства слід віднести: надання пільг (компенсацій, привілеїв); демографічну політику; охорону материнства і дитинства; регулювання державної допомоги сім'ї; субсидіарну політику (надання одноразової соціальної допомоги; забезпечення соціальної безпеки; гендерну політику; молодіжну політику, житлову політику; гуманітарну політику [6, с. 20-21].

Державну систему соціального захисту реалізують відповідні міністерства та відомства України. У своїй діяльності вони керуються Конституцією України, Конституційною угодою між Президентом України та Верховною Радою України, законами України, постановами Верховної Ради України, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, а також положеннями про міністерства. Основними міністерствами в Україні, що здійснюють соціальну політику щодо захисту сім'ї, дітей та молоді, є Міністерство соціальної політики, Міністерство охорони здоров'я, Міністерство освіти і науки, Міністерство молоді та спорту. Дотичними до впровадження деяких необхідних правових норм у цій сфері є Міністерство культури, Міністерство юстиції та Міністерство внутрішніх справ, а також органи виконавчої влади та місцевого самоврядування на обласному та місцевому рівні.

Наразі основні аспекти, які характеризують механізми діяльності вищезазначених державних структур щодо соціального захисту дітей та молоді, перш за все стосуються визначення потреб у матеріальних (грошових та натуральних) і трудових (професійні кадри) ресурсах, які потрібні для надання різних форм соціальної допомоги і підтримки дітей та молоді; оцінки загального обсягу ресурсів у грошовому і натуральному вираженні на основі нормативів, які розробляються державними та територіальними органами управління і необхідні для забезпечення різних соціальних програм соціальної підтримки; визначення основних і додаткових джерел фінансування програм соціального захисту дітей та молоді. У такий спосіб система соціального захисту стає інтегрованою, багаторівневою, дієвою на всіх рівнях управління з чітким визначенням прав, відповідальності і функцій кожного.

За таких підходів зміст організаційно-педагогічної діяльності недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді визначає дві основні групи цілей: 1) створення соціальних, економічних і правових умов для задоволення найбільш важливих потреб та інтересів вразливих груп дітей та молоді у конкретній життєвій ситуації; 2) забезпечення компенсації відмежованості деяких категорій дітей та молоді, гарантії їх виживання та соціальної адаптації в суспільстві. Йдеться, по-перше, про створення необхідних умов щодо подолання дитячої бездоглядності через організації освіти, охорони здоров'я, а також установи, які забезпечують фізичний, духовний та культурний розвиток дітей та молоді; по-друге – про подолання стримуючих чинників у процесі соціалізації деяких категорій дітей та молоді, які опинились у складних життєвих обставинах та потребують допомоги з боку державних та недержавних соціальних установ.

У такому контексті поняття «соціальний захист» слід розуміти як систему державних заходів, що здійснюються відповідними державними структурами, а також недержавними соціальними установами для відновлення або створення соціально-економічних умов, які забезпечують на сучасному рівні виживання і розвиток дітей та молоді, подолання ситуацій, коли дії окремих осіб чи соціальних інститутів завдають

безпосередньої шкоди здоров'ю, психічному, моральному, інтелектуальному розвитку дитини, обмежують можливості молоді людини, її життєвий та професійний розвиток [7, с. 51].

З огляду на важливість піднятої проблеми слід зазначити, що згідно із Законом України «Про соціальні послуги» (ст. 12) структура сфери соціальних послуг заснована на використанні та розвитку всіх форм власності і складається з державного та недержавного секторів.

До державного сектору входять суб'єкти, що надають соціальні послуги і перебувають у державній власності, управління якими здійснюється центральними органами виконавчої влади. Комунальний сектор включає установи та заклади комунальної власності, які надають соціальні послуги і знаходяться в підпорядкуванні органів місцевого самоврядування. Управління державним і комунальним секторами здійснюється відповідними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

До недержавного сектору належать громадські, благодійні, релігійні організації та фізичні особи, діяльність яких пов'язана з наданням соціальних послуг вразливим категоріям населення. Управління сектором здійснюється в порядку, визначеному законодавством та відповідними статутами.

У цьому зв'язку вчені по різному характеризують поняття «громадська організація». Так, С. Юр'єв під поняттям громадського об'єднання розуміє добровільну, недержавну, некомерційну організацію індивідів, які законно реалізують право на свободу асоціацій [12]. На думку О. Ващук, громадська організація – це недержавне, некомерційне, добровільне об'єднання громадян, що створюється ними з метою здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення соціальних, культурних та інших інтересів [3]. К. Меркулова визначає громадську організацію як недержавне, добровільне об'єднання громадян, об'єднаних спільною метою реалізації та захисту законних прав, а також соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів, що не ставить за мету отримання прибутку як основну мету свого існування [8].

Іншими поширеними поняттями є «неприбуткові» та «волонтерські» організації. Неприбуткові організації – це організації, що проводять діяльність, не маючи на меті отримання комерційного прибутку за підсумками цієї діяльності (термін популярний у США). Волонтерські організації – це такі, які діють завдяки волонтерській або добровільній праці (термін поширений у Великій Британії) [1].

Як бачимо, багатоманітність представлених у дослідженні наукових понять зводиться до виокремлення ознак та особливостей, які фактично стосуються громадських організацій, а саме: недержавність, неприбутковість, добровільність об'єднання членів. Натомість в Україні часто вживають поняття «недержавна», «непідприємницька», «неурядова» та «некомерційна» організації, до яких незалежно від назви відносять громадські об'єднання, благодійні фонди, некомерційні корпорації чи юридичних осіб, що не є частиною державної структури і не працюють заради отримання прибутку.

Отже, як свідчить аналіз нормативно-правових актів та літературних джерел, недержавні організації у сфері соціального захисту дітей та молоді можуть самостійно здійснювати управління діяльністю відповідно до мети, визначати напрямки діяльності, а також невтручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування в діяльність недержавних організацій, крім випадків, визначених законом. Разом із тим законодавче регулювання сфери соціального захисту дітей та молоді передбачає, що недержавні структури, які здійснюють свою діяльність у цій сфері, рівні у своїх правах і обов'язках відповідно до Закону «Про соціальні послуги» з урахуванням організаційно-правової форми, виду та (або) статусу такої організації.

У контексті дослідження пропонуємо своє визначення поняття «недержавна установа у сфері соціального захисту дітей та молоді» як *недержавної, некомерційної,*

неприбуткової організації зі статусом юридичної особи, яка утворена громадянами України на добровільній основі з метою забезпечення соціального захисту вразливих груп дітей та молоді; має відносно стійку організаційну структуру, систему управління, ресурсне забезпечення; взаємодіє з органами державної влади та місцевого самоврядування й неурядовими організаціями; діє легітимно, прозоро та відкрито на підставі законодавчих і відомчих актів, що регулюють відповідні відносини у сфері утворення, реєстрації діяльності та припинення установи в Україні.

З огляду на зазначене вище стає зрозумілим, що проблеми юного покоління змушують теоретиків і практиків неодноразово повертатися до проблем дітей і молоді, шукати шляхи і механізми їх підтримки та допомоги. Сьогодні демократична влада України розглядає дітей і молодь як об'єкт соціальної допомоги й соціального захисту, прагне до формування самоусвідомлення, самооцінки, саморозвитку, самоствердження тих, хто через кризову ситуацію втрачає надію і життєву перспективу. Важливу роль у цьому процесі відіграють державні структури, соціальні служби, громадські об'єднання, благодійні фонди, а також недержавні установи у сфері соціального захисту дітей та молоді, які сьогодні стають активними учасниками здійснення соціальної політики держави.

Узагальнюючи, можна зробити висновок про необхідність створення ефективного управлінського механізму соціального захисту дітей та молоді, який має впроваджуватися через реалізацію цілого комплексу державних заходів організаційного та нормативно-правового характеру. Врахування цього факту дозволить сформувати сучасну систему соціального захисту дітей та молоді, основу якої складають державні та недержавні організації й установи.

Наразі актуальним питанням залишається необхідність розроблення та реалізації моделі управління організаційно-педагогічною діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді. Ситуація ускладнюється у зв'язку з поглибленням соціальної та ідейної кризи, глобальним скороченням соціальних програм, зниженням рівня соціального захисту та соціальної безпеки в суспільстві, втратою сучасними поколіннями духовних цінностей і уявлень про навколишній світ та своє місце в ньому.

Література:

1. Бень О. Молодіжні громадські організації: концептуалізація поняття, функції, класифікація / О. Бень // http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlnu_sociology/2008_02/Ben.pdf
2. Бех Ю. В. Філософія управління соціальними системами : монографія / Ю. В. Бех ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 623 с.
3. Ващук О. М. Конституційно-правовий статус громадських організацій України : автореф. дис. ... канд. юр. наук : 12.00.02 [Електронний ресурс] / О. М. Ващук. – К., 2004. – С. 7.
4. Володченко Ж. М. Менеджмент соціально-педагогічної роботи : навч.-метод. посіб. / Ж. М. Володченко – Н., 2013. – 166 с.
5. Дєдов Є. Г. Менеджмент соціальної роботи : навч. посіб. для студ. спец. «Соціальна робота», «Соціальна педагогіка» / Є. Г. Дєдов; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». – Луганськ : ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2012. – 163 с.
6. Іжа М. М. Механізми державного управління соціальним захистом: стан та функціональне вдосконалення : монографія / М. М. Іжа, О. Б. Семічастна. – Одеса : ВМВ, 2013. – 296 с.
7. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю : навч. посіб. / А. Й. Капська ; Укр. держ. центр соц. служб для молоді. – К. : УДЦССМ, 2001. – 220 с.
8. Меркулова К. О. Поняття «громадська організація»: теоретико-правовий аспект / К. О. Меркулова // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – № 1 (56). – 2012. – С. 193-197.
9. Сучасне соціальне управління: філософія, методологія, практика / за ред. Н. Г. Діденко. – Д., 2010. – 375 с.

10. Халецька А. А. Соціальний захист населення в Україні: теорія і практика / А. А. Халецька. – Донецьк, 2010. – 430 с.
11. Щокін Г. В. Закони соціального розвитку і управління / Г. В. Щокін – К., 2006. – 192 с.
12. Юрьев С. С. Правовой статус общественных объединений : дис. ... канд. юр. наук // С. С. Юрьев – М., 1995. – С. 63.

Кошиль В. И.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ
УЧРЕЖДЕНИЙ В СФЕРЕ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ ДЕТЕЙ И МОЛОДЕЖИ

В статье исследованы теоретические аспекты управления деятельностью негосударственных учреждений в сфере социальной защиты детей и молодежи. Рассмотрена эволюция взглядов учёных на современную теорию управления, представлена характеристика основных управленческих категорий и их сущностные связи в управлении социальными системами. Выделены компоненты системы управления в сфере социальной защиты детей и молодежи, раскрыта сущность и особенности социального менеджмента с точки зрения социальных проблем детей и молодежи. Выявлены особенности социальной защиты детей и молодежи в деятельности негосударственных учреждений, введено понятие «негосударственное учреждение в сфере социальной защиты детей и молодежи».

Ключевые слова: социальное управление, социальный менеджмент, социальная политика, сфера социальной защиты детей и молодежи, негосударственное учреждение в сфере социальной защиты детей и молодежи, управления деятельностью негосударственных учреждений в сфере социальной защиты детей и молодежи.

Koshil V.I.

THEORETICAL ASPECTS OF MANAGEMENT OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS
IN THE FIELD OF CHILDREN AND YOUTH SOCIAL PROTECTION

This article describes the theoretical aspects of management for non-governmental organizations in the field of social protection of children and young people. Author analyzes the evolution of the scientific views on modern theory of management, presents the main characteristics of managerial functional groups through managerial dyads and managerial triads and describes alternative views on their content and intrinsic connections. Article explores components of the management in the field of children and young people social protection, including object, mechanisms and functions of management, its organizational structure and process. The author discloses the essence and characteristics of social management in terms of social problems among children, teenagers, and young people. They are characterized by uniqueness of social problems and originality of life situations, complex character of alternatives, and unpredictable consequences of solving social problems, by necessity to consider a large number of factors while working with clients of social services. The article also deals with the aspect of relationship between social protection and social policy, disclose features of social protection of children and young people in the work of non-governmental organizations. The author studies the concept of «non-governmental organizations in the field of social protection of children and young people» as a non-profit organization with legal status of children and young people protection. It has been suggested to develop and implement a model of management in non-governmental organizations in the field of children and youth social protection.

Key words: social management, social policy, social protection of children and youth, non-governmental organizations in the field of children and youth social protection, management of non-governmental organizations in the field of children and youth social protection.

Рецензент: Кузьменко Ю.В.